

Program přednášek a seminářů ÚP LÉTO 2026
první polovina zde v těchto slidech

První polovina semestru

1. Ústavní právo, ústavní pořádek, Ústava ČR, rigidita ústavy

Dělbá moci, právní stát (také formy státu - monarchie, republiky, teokracie aj., demokratické a nedem. formy vlády, hybridní; dem. formy vlády, forma vlády v ČR a v prezidentském systému, přímá demokracie)

2. Vztah vnitrostátního a mezinárodního práva

Moc zákonodárná, funkce Parlamentu včetně zajišťování bezpečnosti Parlamentem

3. Legislativní funkce parlamentu

Prezident republiky

**Program přednášek ÚP léto: Pokračování druhých 12 hodin
přednášek, oddělené slidy)**

Druhá polovina semestru

**4. Vláda ČR, státní zastupitelství, kompetence
ministerstev**

Samospráva – územní

**5. Listina základních práv a svobod, právo na
spravedlivý proces**

Ústavní soudnictví

6. Základní lidská práva

**Ochrana politických a sociálních práv (shr. právo, sdr.
právo, svoboda projevu, právo na informace. Sociální
práva.**

Seminární práce

Co je to votum separatum (odlišné stanovisko)?

Nález ÚS - struktura

výrok, odůvodnění, poučení o odvolání

Odůvodnění: narativní část, ratio decidendi, obiter dictum (řeceno na okraji), právní věta (to podstatné z odůvodnění)

Nalus

1. Obor studia

Právo v České republice (soubor právních norem)

Jedním z přínosů sociologie práva k výzkumům chování práva spočívá ve sledování rozdílu mezi tím, co právní systém deklaruje jako cíl a mezi tím, k čemu v právní každodennosti skutečně dochází (právo na papíře a právo v akci)

1. Obor studia - právo v ČR

- Právo v České republice
- Obory, odvětví práva
- Ústavní právo jako obor práva
- Předmět ústavního práva (čím se ústavní právo zabývá?)

Čím se ústavní právo zabývá? (věcný předmět ústavního práva)

- Uspořádání vztahů ústředních státních orgánů (organizační ústava)
- právní úprava lidských práv (bill of rights)
- idea státu (kdo je lid - kulturní aspekty ústavního práva, obvykle v preambuli ústav)

Prameny ústavního práva X

„ústavní pořádek“

Ústavní pořádek je jen **částí** pramenů ústavního práva

Prameny ústavního práva v ČR („hard law“):

ústavní zákony včetně Listiny (tj. ústavní pořádek)

zákony

podzákoné předpisy

mezinárodní smlouvy (mezinárodní smlouvy o lidských právech jako část úst. pořádku? Nález č. 403/2001 Sb.)

nálezy a usnesení Ústavního soudu? (**soft law**)

- které nálezy (podle předmětu)
- které části nálezů (podle věcné relevance části nálezu)
- ústavní právo a rozhodnutí jiných soudů? („soft law“)

Ústavní pořádek - čl. 112 Ústavy

Čl.112

(1) Ústavní pořádek České republiky tvoří tato Ústava, Listina základních práv a svobod, ústavní zákony přijaté podle této Ústavy a ústavní zákony Národního shromáždění Československé republiky, Federálního shromáždění Československé socialistické republiky a České národní rady upravující státní hranice České republiky a ústavní zákony České národní rady přijaté po 6. červnu 1992.

Ústavní zákon č. 4/1993 Sb., ústavní zákon České národní rady o opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky

Ústavní zákon č. 29/1993 Sb., ústavní zákon České národní rady o některých dalších opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky

(2) Zrušují se dosavadní Ústava, ústavní zákon o československé federaci, ústavní zákony, které je měnily a doplňovaly, a ústavní zákon České národní rady č. 67/1990 Sb., o státních symbolech České republiky.

(3) Ostatní ústavní zákony platné na území České republiky ke dni účinnosti této Ústavy mají sílu zákona. (byly dekonstitucionalizovány)

Tvorba Ústavy

Komise vlády ČR, 10. 6. 1992

Předseda Václav Klaus

Místopředseda: Jan Kalvoda

Cyril Svoboda, sekretář

Komise předsednictva ČNR pro přípravu ústavy ČR, 14. 6. 1992
(jednala průběžně, i po podání tisku 152)

Předseda: Milan Uhde

Ústavně právní výbor a další členové České národní rady

Předseda: Miloslav Výborný, po 3. 12. 2024, zpravodajové Hana Marvanová a Miroslav Výborný

Tvorba transformačního zákona – hl. 8 ústavy, vytvořen mimo komise (C. Svoboda, M. Poláková)

Otázka	Vládní priority	Priority ČNR
Prozatímní nebo konečný dokument?	Ústava konečná (11.7.)	Plná ústava (16.7.)
Délka dokumentu?	Ústava stručná (11.7.)	
Členění?	Jednotný stát (11.7.)	Stát územně členěný na několik přirozených vyšších samosprávných celků (16.7.)
Parlamentní systém?	Parlamentní systém (11.7.) nikoliv prezidentský (11.7.)	Parlamentní systém (16.7.)
Vyvážení moci?	Vyvážení tří moci (prohl. 13.7.)	
Dvoukomorovost?	Dvoukomorovost (11.7.) Dvoukomorovost s různým volebním obdobím, diferencované funkce komor, Senát jen mezinárodní smlouvy a ústavní zákony – susp. veto (29.7.)	Dvoukomorovost (16.7.) s různým volebním obdobím (16.7.) Senát má právo zákonodárné iniciativy a pozměnit návrh zákona (18.8.) posílení role Senátu (18.9.)
Ústavodárství?		Ústavní zákon vyžaduje 3/5 většiny (27.8.)
Prezidentské pravomoci?	Prezident má mít některé věcné pravomoci (11.7., prohl. vlády 13.7.) Prezidentovy pravomoci rozpouštět PS musí být <u>věcně vymezeny</u> (22.7.) Prezident má mít právo veta stejné jako horní komora (29.7.) Některé pravomoci prezidenta jsou bez kontrasignace (29.7.) prezident může vetovat jen ústavní zákony (vládní návrh)	Prezident má mít podobné postavení jako ÚL 1920, premiéra posílit (16.7.) Prezident „není ze své funkce odpovědný“ s výjimkou nekontrasig. funkcí (31.7.)
Pozice předsedy vlády ?	Vláda souhlasí s posílením pozice premiéra (22.7.)	Pozici premiéra posílit (16.7.)
Volba prezidenta?	Prezident volen parlamentem (29.7.)	Prezident volen parlamentem (31.7.)
Efektivita v legislativě?	Efektivnost legislativního systému (11.7.) funkční systém (prohl. 13.7.) dvoukomorový systém, který neohrozí transparentnost a rychlost leg. procesu (22.7.)	
Postavení Listiny?	Otázka Listiny neřešena (11.7.) Bude-li Listina převzata samostatně, bude snazší provést novelizace (29.7.)	Listinu převzít (16.7.) komise zapracuje listinu přímo do ústavy (29.7.) pracovní skupina o Listině (9.10.)
Zdroj ústavy?	Otázka zdroje neřešena (11.7.)	Ústava by měla vycházet z principů ÚL 1920 (16.7.)
Správní soudnictví?	Otázka správního soudnictví neřešena (11.7.) Počítá se se správním soudem (22.7.)	Zvážit možnost zvláštního správního soudnictví (16.7.)

Ústavní zákony přijaté podle této Ústavy

- Změna: 347/1997 Sb., změna ústavním zákonem o vytvoření VÚSC a změně ústavy
- Novela Listiny: 162/1998 Sb., zadržení na 48 hodin
- Změna: 300/2000 Sb., v souvis. s NATO (vyslání, pravomoc vlády, čl. 43)
- Změna: 448/2001 Sb., v souvislosti s ČNB (stabilita cen)
- 176/2001 Sb., 135/2011 změny názvů krajů
- Změna: 395/2001 Sb., Euronovela
- Změna: 515/2002 Sb., ústavní zákon v souvislosti s referendem o EU
- Změna: 319/2009 Sb., rozpuštění 3/5 většinou PS
- Změna: 71/2012 Sb., přímá volba prezidenta a další novinky ohledně prezidenta
- Změna 98/2013 Sb., zkrácená imunita poslanců
- Novela Listiny 295/2021 Sb. (V čl. 6 Listiny.., se na konci odstavce 4 doplňuje „Právo bránit život svůj či život jiného člověka i se zbraní je zaručeno za podmínek, které stanoví zákon.“.)
- Novela **ohledně voleb č. 88/2024 Sb.**

Doplňující ústavní zákony:

347/1997 Sb., ústavní zákon o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky (mimořádné stavy, ozbrojené síly a sbory)

Zákony jako prameny ústavního práva – organizační ústava

zákon 222/2021 Sb., o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv

zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu

(zákon o soudech a soudcích)

zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

zákon č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu

zákon č. 300/2017 Sb., o zásadách jednání a styku Poslanecké sněmovny a Senátu mezi sebou a navenek

zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu ČR a další volební zákony

Vláda???? 2/1969 Sb.

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky - kompetenční zákon

Zákon o Veřejném ochránci práv

Zákon o ČNB

Zákon o NKÚ.....Obecní a krajské zřízení....

Zákony jako prameny ústavního práva – katalog práv, spravedlnostní prvek)

Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky)

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu

Zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin

Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon)

Procesní soudní řády, zákon o soudech a soudcích, správní řád?

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

Zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním

Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím

Občanský zákoník (právo spolkové)

Zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání

Zákony jako prameny ústavního práva – idea státu, občané

Zákon č. 3/1993 Sb., o státních symbolech (státní barvy, pečeť...)

Zákon č. 352/2001 Sb.. o užívání státních symbolů České republiky

Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky

Rigidní ústava (flexibilní ústava)

Nástroje rigidity v různých státech

- Vyšší (kvalifikovaná) většina v parlamentu
- Bezpodmínečný souhlas obou komor
- Souhlas dvou parlamentů (před a po volbách)
- Souhlas referendem (často u podstatných revizí)
- Souhlas členských států ve federaci (USA – 2/3 států)

Rigidní ústava a klauzule věčnosti (je to totéž jako materiální ohnisko ústavy?)

Článek 9

(1) Ústava může být doplňována či měněna pouze ústavními zákony.

(2) Změna **podstatných náležitostí demokratického právního státu** je nepřípustná.

(3) Výkladem právních norem nelze oprávnit odstranění nebo ohrožení základů demokratického státu.

Co jsou podstatné náležitosti právního státu?

Ústava

Principy právního státu a demokracie (čl. 1, 4, 5, 6?)

Listina

Principy základních práv, vyvěrající z právního státu a demokracie (čl. 1, 2, 3, 4?)

Ohledně článků předpisů není jednotna

Proč je to důležité?

Ústavní soud v případě Melčák konstatoval, že **nemá pravomoc přezkoumávat ústavní zákony**, pokud nejsou v rozporu s materiálním jádrem ústavy, tedy s principy demokratického právního státu.

Ustanovení čl. 9 se považuje za jedno z „hodnotových“ ustanovení Ústavy, ústavodárce je vázán hodnotami, které jsou považovány za nedotknutelné

Rigidní ústava

Článek 39

(1) Komory jsou způsobilé se usnášet za přítomnosti alespoň jedné třetiny svých členů.

(2) K přijetí usnesení komory je třeba souhlasu nadpoloviční většiny přítomných poslanců nebo senátorů, nestanoví-li Ústava jinak.

(3) K přijetí usnesení o vyhlášení válečného stavu a k přijetí usnesení o souhlasu s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky nebo s pobytem ozbrojených sil jiných států na území České republiky, jakož i k přijetí usnesení o účasti České republiky v obranných systémech mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem, je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a nadpoloviční většiny všech senátorů.

(4) K přijetí ústavního zákona a souhlasu k ratifikaci mezinárodní smlouvy uvedené v čl. 10a odst. 1 je třeba souhlasu **třipětinové většiny všech poslanců a třipětinové většiny přítomných senátorů.**

Rigidní ústava, Melčák

Pl.ÚS 27/09 ze dne 10. 9. 2009; 318/2009 Sb.; N 199/54 SbNU 445

Kauza Melčák - zkrácení volebního období Poslanecké sněmovny jednorázovým ústavním zákonem

ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jménem republiky

Nález

pléna Ústavního soudu ve složení Stanislav Balík, František Duchoň, Vlasta Formánková, Vojen Güttler, Pavel Holländer, Ivana Janů, Vladimír Kůrka, Dagmar Lastovecká, Jiří Mucha, Jan Musil, Jiří Nykodým, Pavel Rychetský, Miloslav Výborný, Eliška Wagnerová a Michaela Židlická ze dne 10. září 2009 sp. zn. Pl. ÚS 27/09 ve věci návrhu M. M. na zrušení ústavního zákona č. 195/2009 Sb., o zkrácení pátého volebního období Poslanecké sněmovny, podaného podle § 74 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, (nález byl vyhlášen pod č. 318/2009 Sb.).

Výrok

I. Ústavní zákon č. 195/2009 Sb., o zkrácení pátého volebního období Poslanecké sněmovny, se zrušuje dnem 10. září 2009.

II. Rozhodnutí prezidenta republiky č. 207/2009 Sb., o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, kontrasignované předsedou vlády, pozbývá platnosti současně s ústavním zákonem č. 195/2009 Sb., o zkrácení pátého volebního období Poslanecké sněmovny.

Rigidní ústava, Melčák, právní věty

2. Ústavní zákon ad hoc (pro jedinečný případ) není ani doplněním ani změnou Ústavy. Obsahově ústavní zákon pro jedinečný případ může nabýt dvou podob - buď jde o časově omezené suspendování Ústavy anebo věčnou, resp. osobní výjimku z obecné platnosti ústavní úpravy.

Doplnění ústavy lze charakterizovat tím, že se u něj doplňované ústavní ustanovení nemění, přičemž doplňované a doplňující ustanovení nejsou rozporná. Změna ústavy znamená zrušení, resp. částečné zrušení určitého ústavního ustanovení a případně (nikoli nutně) zakotvení ustanovení nového. Prolomením ústavy se ústava neruší, přičemž prolomené (v posuzovaném případě suspendované) ustanovení a ustanovení prolamující (v daném případě suspendující) jsou rozporná.

Ústavní zákon č. 195/2009 Sb. je ústavním zákonem pouze formou, nikoli ale svým obsahem. Obsahem je individuálním právním aktem týkajícím se nikoli obecně vymezeného okruhu adresátů a situací, nýbrž konkrétně určeného subjektu (Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky zvolené v roce 2006) a konkrétní situace (skončení jejího volebního období dnem voleb, jež se mají konat do 15. října 2009, a zkrácení lhůt dle zákona o volbách do Parlamentu České republiky a dle soudního řádu správního pouze pro tento případ). Tato skutečnost je výslovně vyjádřena nejen v čl. 1 daného ústavního zákona, nýbrž i v čl. 2 (představujícím přímou novelu zákonů provedenou ústavním zákonem!), obsahujícím u úpravy zkrácení uvedených lhůt výslovně formulaci "pro tento případ".

2. Dělbba moci, právní stát, svobodná soutěž

Stát:

Jak poznáme, že se jedná o stát?

Pokud nemá entita území, obyvatelstvo, organizaci (státní moc) a mezinárodní uznání, není organizace státem

Příklady států a nestátů

Co je stát na území ČR?

Stát a politický systém

Stát jako součást politického systému

Další prvky politického systému:

Politické strany, spolky, občané, obce,
kraje,.....

Co je státní a co nikoliv?

Formy vládnutí jako kategorie srovnávací

Různá třídění

- demokratické a nedemokratické formy vládnutí (demokratická republika, konstituční monarchie, absolutní monarchie, stavovská monarchie, vojenská diktatura nebo autokratická diktatura ve formě republiky příp. monarchie, totalitní republika, ...)
- podle hlavy státu, tj. forma státu (monarchie, republiky, teokracie)

Demokratické formy vládnutí (v republikách nebo monarchiích)

Parlamentní forma vlády

parlamentní republika

parlamentní monarchie

Prezidentská forma vlády (jen v republice)

prezidentská republika

Semiprezidentská forma vlády (jen v republice)

Republika se silnějším prezidentem, který má vlastní pravomoci a částečně ovládá vládu

2 základní formy vlády v republikách

Parlamentní

Parlament je volen, může být rozpuštěn
(většinou prezidentem republiky nebo
monarchou se souhlasem vlády)

Prezident je volen parlamentem, má malé
pravomoci (i když je volen přímo)

Na parlamentu je závislá vláda, musí mít
jeho důvěru

Vláda podléhá interpelacím parlamentu

Vláda má zákonodárnou iniciativu

Existuje slučitelnost mezi členstvím ve vládě
a v parlamentu, vláda se vytváří v zásadě
z parlamentu

Celý systém je založen na odpovědnosti
vlády vůči lidem volenému parlamentu,
prezident má jen formální pravomoci
(monarchy)

Za rozpočet je odpovědná vláda, schvaluje se
nejednou

Prezidentská

Parlament je volen na pevné volební období,
nemůže být rozpuštěn

Prezident je volen přímo, sám si vytváří
vládu (v USA se souhlasem Senátu), v
níž má rozhodující slovo

Vláda je na parlamentu z hlediska jejího
vzniku a trvání nezávislá

Vláda nepodléhá interpelacím, ale může být
v parlamentu vyšetřována

Prezident a vláda nemají zákonodárnou
iniciativu

Existuje neslučitelnost funkcí mezi
prezidentem a jeho vládou X
parlamentem

Celý systém je založen na brzdách a
protiváhách tří mocí, které se vyvažují

Rozpočet jednotlivých vládních programů se
schvaluje v parlamentu zvlášť (př. Radio
Svobodná Evropa)

Základní rysy demokracie (vláda lidu) – Základní ustanovení Ústavy

- Zdrojem moci je lid (čl. 2 Ústavy)
- Svobodné a pravidelné volby (čl. 18 Ústavy)
- Princip vlády většiny při respektování základních práv menšin a zásad opozice (čl. 5 a 6 Ústavy)
- Dělbá moci (čl. 2 odst. 1 *lid vykonává moc prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní*)

Základní rysy demokracie (vláda lidu) – Základní ustanovení Ústavy

Článek 2

(1) Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.

(2) Ústavní zákon může stanovit, kdy lid vykonává státní moc přímo.

Základní rysy právního státu

Základní ustanovení Ústavy

Článek 2

(3) Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.

(4) Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

3. Vztah vnitrostátního práva k právu mezinárodnímu

Euronovela Ústavy 395/2001 Sb.

Novelizovala čl. 1, odst. 2

Česká republika dodržuje závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva.

- Smluvní ujednání (mezinárodní smlouvy)
- Jednostranné akty (ČR i mezinárodních institucí)
- Obyčejové mezinárodní právo
- Obecné právní zásady, soudní praxe a doktrína

Vztah práv – čl. 10 Ústavy

Článek 10

„Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.“

Vyhlášené mezinárodní smlouvy

Čl. 52 odst. 2 Ústavy stanoví vyhlašování mezinárodních smluv ve Sbírce:

(2) Způsob vyhlášení zákona a mezinárodní smlouvy stanoví zákon.

Zákon č. 222/2016 Sb., o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv a o tvorbě právních předpisů vyhlašovaných ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv (zákon o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv)

Souhlas Parlamentu

Článek 49 Ústavy

K ratifikaci mezinárodních smluv

- a) upravujících práva a povinnosti osob,*
 - b) spojeneckých, mírových a jiných politických,*
 - c) z nichž vzniká členství České republiky v mezinárodní organizaci,*
 - d) hospodářských, jež jsou všeobecné povahy,*
 - e) o dalších věcech, jejichž úprava je vyhrazena zákonu,*
- je třeba souhlasu obou komor Parlamentu.*

Souhlas Parlamentu

Článek 39 odst. 4 Ústavy

(4) K přijetí ústavního zákona a souhlasu k ratifikaci mezinárodní smlouvy uvedené v čl. 10a odst. 1 je třeba souhlasu třípětinové většiny všech poslanců a třípětinové většiny přítomných senátorů.

Ratifikace mezinárodní smlouvy

Čl. 63 Ústavy

(1) Prezident republiky dále

a) zastupuje stát navenek,

b) *sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy;*

sjednávání *mezinárodních smluv může přenést na vládu nebo s jejím souhlasem na její jednotlivé členy,*

Jimiž je ČR vázána

Vázanost mezinárodní smlouvou

Podle Vídeňské úmluvy o smluvním právu č.
15/1988 Sb.

(souhlas se vyjadřuje i k odstoupení od mezinárodní
smlouvy podle j. ř.)

Smlouvy jako součást právního řádu

Monismus mezinárodního a vnitrostátního práva (jen u těchto smluv) – čl. 10 je tzv. recepční normou, recipuje mezinárodní smlouvy podle čl. 52 Ústavy do právního řádu

Ostatní smlouvy mají dualismus, musí být v zákoně recipovány do našeho právního řádu

Monismus je důležitý vzhledem k výkladu – smlouvy se vykládají podle mezinárodního práva

Smlouvy mají přednost před zákonem – čl. 10

*.....stanoví-li mezinárodní smlouva něco
jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.*

Smlouvy mají přednost před zákonem – čl. 10

Co když stanoví mezinárodní smlouva něco jiného než ústavní zákon?

Mezinárodní smlouva nemá přednost před ústavním zákonem

Rozpor by měl být vyřešen před ratifikací – prostřednictvím Ústavního soudu

Smlouvy mají přednost....

Čl. 87....(2) Ústavní soud dále rozhoduje o souladu mezinárodní smlouvy podle čl. 10a a čl. 49 s ústavním pořádkem, a to před její ratifikací. Do rozhodnutí Ústavního soudu nemůže být smlouva ratifikována.

Kvalifikovaní navrhovatelé:

Komory Parlamentu

Skupiny poslanců nebo senátorů

Prezident republiky

Schvalování mezinárodních smluv

Běžné smlouvy

- Sjednání

- Podpis

- Souhlas obou komor (pokud jen jedna komora, smlouva není schválena, přehlasování není možné)

Změna textu v Parlamentu???

- Ratifikace prezidentem republiky

- Vstup v platnost podle mezinárodního práva??

Schvalování mezinárodních smluv

Smlouvy podle čl. 10a

- Sjednání

- Podpis

- Souhlas obou komor ústavními většinami (pokud jen jedna komora, smlouva není schválena, přehlasování není možné)

Změna textu v Parlamentu???

- Ratifikace prezidentem republiky

- Vstup v platnost podle mezinárodního práva?? nebo práva EU

Mezinárodní smlouvy, kterými je ČR vázána - 1949

Vytvořena 1949

Mezinárodní smlouvy

ESUO (ECSCCommunity) 1952

(Dne 18. dubna 1951 Smlouvu o ESUO v Paříži podepsali Robert Schuman za Francii, Konrad Adenauer za SRN, Paul van Zeeland a Joseph Meurice za Belgii, hrabě Carlo Sforza za Itálii, Joseph Bech za Lucembursko a Dirk Stikker a Jan Van den Brink za Nizozemsko.

EHS (EEC), Euratom 1957 Římské smlouvy

ČR 2001

Esuo, 1952

Lidskoprávní smlouvy

Jsou považovány za součást ústavního pořádku (ÚS)

OSN (Organizace spojených národů)

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (ICCPR) – ratifikován 23. prosince 1975

Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech (ICESCR) – ratifikován 23. prosince 1975

Úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace (CERD) – ratifikována 22. února 1967

Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW) – ratifikována 16. února 1993

Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CAT) – ratifikována 8. října 1986

Úmluva o právech dítěte (CRC) – ratifikována 22. února 1993

Úmluva o právech osob se zdravotním postižením (CRPD) – ratifikována 28. září 2009

Mezinárodní úmluva na ochranu všech osob před nuceným zmizením (CPED) – ratifikována 8. února 2017

Lidskoprávní smlouvy

Jsou považovány za součást ústavního pořádku (ÚS)

Rada Evropy

Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (ECHR) – ratifikována 18. března 1992

Evropská sociální charta (ESC) – ratifikována 3. listopadu 1999

Úmluva proti obchodování s lidmi – ratifikována 29. srpna 2017

Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin – ratifikována 18. prosince 1997

Lidskoprávní smlouvy (convention)

Jsou považovány za součást ústavního pořádku (ÚS)

Římský statut Mezinárodního trestního soudu (ICC Statute) – podepsán 13. dubna 1999, ratifikován 21. července 2009

Ženevské úmluvy 1949 a násl.

I. Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli – ratifikována 2. května 1954

II. Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři – ratifikována 2. května 1954

III. Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci – ratifikována 2. května 1954

IV. Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války – ratifikována 2. května 1954

4. Parlament ČR: funkce komor

- **I. Legislativní funkce**
- **II. Rozpočtová funkce (čl. 42)**
- **III. Vyjadřovat se k připravovaným rozhodnutím EU (čl. 10b a jednací řády)**
- **IV. Schvalování mez. smluv (čl. 39 odst. 4, čl. 49)**
- **V. Kontrolní a kreační funkce (též novela 2012 ohl. prezidenta rep.)**
- **VI. Zvláštní funkce související s bezpečností ČR (čl. 39, odst. 3, čl. 43, úst. zák. o bezpečnosti ČR) pandemická pohotovost**
- **VII. Autonomní a komunikační funkce (vytvářet funkcionáře a orgány – výbory a komise)**

Kreační funkce Poslanecké sněmovny

Prezident NKÚ - návrh PS

Členové NKÚ – souhlas PS, souhlas na návrh prezidenta NKÚ

Ombudsman a jeho zástupce - návrh (nejen) PS, volba PS

Volba radních (Rada ČT, Rada ČRo, Rada pro rozhl. vysílání – návrh PS, jmenuje premiér, Rada Státního fondu kultury, Rada Energetického regulačního úřadu, Kontrolní rada Technologické agentury)

Předseda a inspektoři ÚOOÚ – volba

Finanční arbitr a jeho zástupce – volba

Volba dozorčích rad (Vinařský fond, Státní fond dopravní infrastruktury)

Návrh na jmenování členů Úřadu pro dohled nad pol. str., volí Senát

Návrh na volbu členů Rady ÚSTR (vedle prezidenta a obč. sdružení), radní jmenuje resp. volí Senát

Koncepce volného mandátu

Čl. 26 Ústavy ČR: „*poslanci a senátoři vykonávají svůj mandát osobně v souladu se svým slibem a nejsou přitom vázáni žádnými příkazy*“

Koncepce suverenity lidu (*ztrácí se vazba na volitele*)

Kritérium, podle kterého se poslanec řídí, ve skutečnosti není žádné: *vlastní vědomí a svědomí*

Případné příkazy a smlouvy o výkonu mandátu jsou právně neúčinné a nevymahatelné, nejsou však zakázané (poslanec x volební strana, prvorepubliková praxe, platná úprava - hlasování, přestupy)

Toto patří do seminářů Obsah mandátu (status člena komory)

tj. souhrn práv a povinností souvisejících s členstvím v parlamentní komoře

- práva poslance týkající se účasti na činnosti pléna, orgánů Sněmovny a klubů (právo účasti, právo na projevy, hlasování a volba orgánů komory)
- legislativní oprávnění poslance (zák. iniciativa, pozm. návrhy)
- práva poslance ve vztahu k vládě (interpelace, právo na vyjádření od vlády)
- poslanecká imunita
- neslučitelnost funkcí nebo zákaz pobírání odměn
- střet zájmů
- plat poslance

Do seminářů: Záruky volného mandátu: Imunita a možnost nevypovídat o výkonu mandátu (čl. 27 a 28 Ú)

- (1) Poslance ani senátora nelze postihnout pro hlasování v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo jejich orgánech.**(indemnita)**
- (2) Za projevy učiněné v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo v jejich orgánech nelze poslance nebo senátora trestně stíhat. Poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory jejímž je členem.**(indemnita)**
- (3) Za přestupky poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem, pokud zákon nestanoví jinak.
- (4) Poslance ani senátora nelze trestně stíhat bez souhlasu komory, jejímž je členem. Odepře-li komora souhlas, je trestní stíhání po dobu trvání mandátu (dříve: navždy) **vyloučeno. (trestněprocesní imunita ze stíhání - nestíhatelnost)**
- (5) Poslance nebo senátora lze zadržet, jen byl-li dopaden při páchání trestného činu nebo bezprostředně poté. Výjimka oznámit předsedovi komory, jejímž je zadržený členem; nedá-li předseda komory do 24 hodin od zadržení souhlas k odevzdání zadrženého soudu, je příslušný orgán povinen ho propustit. Na své první následující schůzi komora rozhodne o přípustnosti stíhání s konečnou platností. **(trestněprocesní imunita ze zadržení, výjimka in flagranti delicto)**

Do seminářů: Parlamentní imunita - druhy v ČR

Neodpovědnost (indemnita)

- za projevy a hlasování v P./při výkonu mandátu/
- právní odpovědnost vůbec nevzniká, ale možné disciplinární řízení v rámci P - jen u projevů
- cíl: možnost člena P vyjádřit se bez hrozby sankce

Nestíhatelnost (trestněprocesní imunita pro stíhání)

- procesní exempce (TP+SP+OP-Port., TP+OP-Niz.)
- právní odpovědnost vzniká, ale je možno se odvolat na imunitu a poslanec nebude stíhán, pokud komora nevysloví souhlas
- cíl: ochrana jednání zákonodárného orgánu

Imunita proti zadržení (trestněprocesní imunita pro zadržení)

Přestupková imunita (úprava kombinovaná s přest. zákonem!)

Do seminářů: Nestíhatelnost v ČR, novela

Čl. 27 odst. 4 Ústavy ČR

Poslance ani senátora nelze trestně stíhat bez souhlasu komory, jejímž je členem. Odepře-li komora souhlas, je trestní stíhání po dobu trvání mandátu vyloučeno

Souhlas komory - časové aspekty

- skutek spáchán v době výkonu mandátu - nutný souhlas komory se stíháním
- skutek spáchán před vznikem mandátu, stíhání do vzniku mandátu nezapočalo - nutný souhlas komory před započítím
- skutek spáchán před vznikem mandátu, stíhání do vzniku mandátu započalo - přerušení stíhání a žádost o souhlas komory

Do seminářů: Zákon o střetu zájmů č. 159/2006 Sb. - § 3

(2) Veřejný funkcionář nesmí ohrozit veřejný zájem tím, že

- a) využije svého postavení, pravomoci nebo informací získaných při výkonu své funkce k získání majetkového nebo jiného prospěchu nebo výhody pro sebe nebo jinou osobu,
- b) se bude odvolávat na svou funkci v záležitostech, které souvisejí s jeho osobními zájmy, zejména s jeho povoláním, zaměstnáním nebo podnikáním, nebo
- c) dá za úplatu nebo jinou výhodu ke komerčním reklamním účelům svolení k uvedení svého jména, popřípadě jmen a příjmení nebo svolení ke svému vyobrazení ve spojení s vykonávanou funkcí.

Vybraná porušení zákona o střetu z. (přestupky)

Pokuta???

Do seminářů: Oznámení

- Oznámení o osobním zájmu

aktuální informační povinnost (při jednání, před hlasováním, může hlasovat)

- Oznámení o činnostech
- Oznámení o majetku (nabyt v průběhu fce)
- Oznámení o příjmech a darech
 - doručují se do konce června násl. roku nebo do 30 dnů od ukončení funkce

Do seminářů: Novela zákona o střetu zájmů 2017 č. 14/2017 Sb.

- Nové zákazy
 - Pro ministry (pokud vlastní podnik, ten nedostane dotace, pokud vlastní podnik, nemůže se účastnit veřejných zakázek a pobídek)
 - Pro členy vlády i další funkcionáře včetně poslanců a senátorů (vlastnit média z 25%)

5. Zákonodárný a ústavodárný proces

zákonodárná iniciativa čl. 41 Ústavy

Poslanec

Skupina poslanců

Vláda

Senát (jako celek, musí tedy proběhnout
procedura o přijetí návrh v Senátu)

Zastupitelstvo vyššího územního
samosprávného celku

Zákonodárný a ústavodárný proces

(zákonodárná iniciativa čl. 41)

- Návrh se podává předsedovi Sněmovny
- písemná i elektronická verze
- distribuce příjemcům sněmovních **tisků**
- splnění požadavků ne/posuzuje organizační výbor PS
- případně výzva k doplnění, dopracování (výjimečně)

Projednání návrhu zákona v PS

Všechny zákony musí být zařazeny na program, mohou být před schůzí PS vyřazeny nebo odsunuty na další schůzi

1. čtení (obecná rozprava, přikázání garančnímu výboru)

Výborové projednání, výsledkem je usnesení o doporučení plénu (s případnými pozměňovacími návrhy)

2. čtení (rozprava, pozměňovací návrhy z 2. čtení)

Projednání pozměňovacích návrhů v garančním výboru, stanovisko navrhovatele, stanovení pořadí hlasování pro 3. čtení

3. Čtení – rozprava,

Hlasování o pozměňovacích návrzích

Hlasování o zákonu jako celku

Přijetí návrhu zákona v PS

- závěrečné hlasování o návrhu zákona jako celku následuje po hlasování o pozm. návrzích

(zpochybnění hlasování je přípustné)

- kompletace návrhu zákona legislativci
- legislativně technické úpravy

Senátní jednání o návrhu z.

- 30 dní, fikce schválení 31. den po obdržení z PS
- výborové jednání
- jediné čtení
- Možnosti:
 - souhlasit
 - zamítnout
 - vrátit s pozm. návrhy
 - nezabývat se nebo usnést, že se nebude zabývat

Projednání návrhu v PS, pokud byl postoupen Senátem (a zákona vráceného prezidentem republiky)

- Pro PS platí vždy lhůta 10 dnů před hlasováním o vráceném nebo zamítnutém zákonu
- jakékoli změny ze strany PS už jsou vyloučeny
- Senátní zamítnutí nebo pozm. návrhy – přijmout, nebo přehlasovat 101
- Veto – přehlasovat 101

Vrácení zákona prezidentem republiky (veto)

- 15 (17) dní
- vrácení zákona s odůvodněním

- možnost nevrátit ani nepodepsat ???

/prezident nesplnil povinnost, ale zákon platí/

Podpis zákona

Podpisy ústavních činitelů zajišťuje
legislativní odbor PS

Pořadí:

- 1) předseda Sněmovny (před odesláním prezidentovi)
- 2) prezident republiky
- 3) předseda vlády

Publikace zákona ve Sbírce zákonů a mez. smluv (čl. 52 Ústavy)

- korektura zákona a pokyn k el. publikaci zákona
- datum přijetí zákona
- datum platnosti zákona
- datum účinnosti zákona
- zákaz pravé zpětné účinnosti zákona

Ústavodárný proces

- Dvě komory – **bez možnosti přehlasování Senátem (čl. 39 Ústavy)**
- 3/5 většiny u hlasování o úst. zákonu jako celku v obou komorách
- neplatí lhůta 30 dní, platí stykový zákon a systém člunku (návrh se může posílat až do skončení období komory s pozm. návrhy tam a zpět)
- Ne veto prezidenta republiky

(Zákon o styku, platnost od září 2018, možno ústavní a 40 zákony posílat tam a zpět, zatím nebylo použito)

6. Právní postavení prezidenta

ČR

Obsah přednášek a seminářů:

Volba prezidenta

Pravomoci bez kontrasignace čl. 62 Ústavy

Pravomoci s kontrasignací čl. 63 Ústavy

(semináře: Imunita prezidenta republiky

novela 2012, platná 2013

Stíhání prezidenta - ústavní žaloba obou

komor, 3/5 většina - novela 2012, platné od

2013)

Volba prezidenta republiky

Pravomoc prezidenta vůči ČNB

Pravomoc jmenovat členy Bankovní rady bez
kontrasignace

Pravomoc jmenovat guvernéra ČNB bez
kontrasignace (nálezn ÚS Pl. ÚS 59/2000)
nesmí je odvolávat

Zákon nesmí stanovit, že by se jmenovali na
návrh (např. vlády)

Prezidentské milosti

Rozděleny novelou 2012 (13):

□ Milosti bez kontrasignace (agraciace, rehabilitace)

Milosti s kontrasignací (individuální abolice a právo amnestie - příklad 2013)

Ústavní soud a amnestie - ústavní žaloba na prezidenta republiky 2013 (už není prezident Pl. ÚS 17/13)

Funkce prezidenta a mezinárodní smlouvy a zahr. politika

Prezidentské mezinárodní smlouvy (čl. 49, čl. 10)

Mezinárodní smlouvy podle čl. 10a

Ostatní mezinárodní smlouvy

Problematika sjednávání mezinárodních smluv -
pravomoc s kontrasignací, ratifikace

vliv prezidenta na zahraniční politiku – zastupuje stát
navenek??

Pravomoc jmenovat generály, pravomoci podle jiných zákonů

Oboje s kontrasignací

Podle jiných zákonů: např. profesory podle
zákona o VŠ

Postavení předsedy vlády a prezidenta republiky

- Jmenování vlády a pověření členů vlády prozatímním vykonáváním (čl. 68 Ústavy)
- Jmenování (nového) člena vlády prezidentem republiky na návrh předsedy vlády (Prouza 2017)
- Demise předsedy vlády a vlády (dobrovolná a povinná)
- Demise člena vlády se musí podat předsedovi vlády, prezident ji (musí) přijmout
- Odvolání člena vlády předsedou vlády, prezident jej musí odvolat

Vláda ČR (čl. 67 an.)

Vrcholný orgán výkonné moci

Nástroje odpovědnosti vůči PS

- Vyslovení důvěry

- Vyslovení nedůvěry (čl. 68, 71, 72)

- Interpelace

- Další nástroje (EU, leg. proces, mez. smlouvy, vyš. komise)

Postavení předsedy vlády a prezidenta republiky

- Jmenování vlády a pověření členů vlády prozatímním vykonáváním (čl. 68 Ústavy)
- Jmenování (nového) člena vlády prezidentem republiky na návrh předsedy vlády (Prouza 2017)
- Demise předsedy vlády a vlády (dobrovolná a povinná)
- Demise člena vlády se musí podat předsedovi vlády, prezident ji (musí) přijmout
- Odvolání člena vlády předsedou vlády, prezident jej musí odvolat

Podzákonné právní předpisy

- Zmocnění k podzákonným předpisům vlády- vláda *je oprávněna vydávat nařízení vlády k provedení zákona a v jeho mezích* (čl. 78), není třeba zmocnění v zákoně
- vyhláška ministerstva, na základě zákonného zmocnění a v mezích zákona
- Pravomoci ministerstev a jiných úřadů (zákon č. 2/1969 Sb. o zřízení ministerstev a jiných správních úřadů)

Státní zastupitelství jako součást výkonné moci

Čl. 80 – státní zastupitelství zastupuje veřejnou
žalobu v trestním řízení

Zákon č. 283/1993, TRŘ č. 141/1961

Nejvyšší státní zastupitelství, vrchní, krajská, okresní
Nevyšší státní zástupce je jmenován vládou na návrh
min. spravedlnosti, ostatní jmenuje ministr na návrh
bezprostředně nadřízeného vedoucího státního
zástupce

Dohled a pokyny nadřízeného zastupitelství

Nejblíže vyšší státní zastupitelství a vedoucí zástupce může vykonávat dohled nad činností nižšího, dohled může být pro více případů stejného druhu (pokyny státního zástupce, včetně Nejvyššího)

Nejblíže vyšší státní zastupitelství může nižšímu věc odejmout a vyřídit ji samo (atrakce), pokud je toto nečinné nebo pokud jsou v postupu nedůvodné průtahy

Státní zástupci jsou povinni se řídit pokyny vedoucího zástupce

Vztah policie a státního zastupitelství § 158 an. Trř.

- ☐ (3) *O zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, sepíše policejní orgán neprodleně záznam, ve kterém uvede skutkové okolnosti, pro které řízení zahajuje, a způsob, jakým se o nich dověděl. Opis záznamu zašle do 48 hodin od zahájení trestního řízení státnímu zástupci. Hrozí-li nebezpečí z prodlení, policejní orgán záznam sepíše po provedení potřebných neodkladných a neopakovatelných úkonů. K objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, opatřuje policejní orgán potřebné podklady a nezbytná vysvětlení a zajišťuje stopy trestného činu. V rámci toho je oprávněn, kromě úkonů uvedených v této hlavě, zejména*
- ☐ a) *vyžadovat vysvětlení od fyzických a právnických osob a státních orgánů,*

Postavení ministra spravedlnosti a státního zastupitelství

- Ministr může kdykoli požádat kterékoli státní zastupitelství o informaci v případě
- Nejvyšší státní zástupce musí skládat vůči ministrovi zprávu o činnosti
- Věci svěřené státnímu zastupitelství může vykonávat jen státní zastupitelství (nikdo jiný)

NKÚ, Veřejný ochránce práv

- NKÚ podle čl. 97 Ústavy vykonává kontrolu hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu
- Prezident NKÚ – jmenování prezidentem na návrh PS, viceprezident, členové NKÚ
- Veřejný ochránce práv podle zákona č. 349/1999, zástupce VOP

Pravomoc Veřejného ochránce práv

*Veřejný ochránce práv působí k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí uvedených v tomto zákoně, pokud je v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a **dobré správy**, jakož i před jejich nečinností, a tím přispívá k ochraně základních práv a svobod.*

*Působnost ochránce podle odstavce 1 se vztahuje na **ministerstva a jiné správní úřady** s působností pro celé území státu, správní úřady jim podléhající, Českou národní banku, pokud působí jako správní úřad, Radu pro rozhlasové a televizní vysílání, orgány územních samosprávných celků **při výkonu státní správy**, a není-li dále stanoveno jinak na Policii České republiky, Armádu České republiky, Hradní stráž, Vězeňskou službu České republiky, dále na zařízení, v nichž se vykonává vazba, trest odnětí svobody, ochranná nebo ústavní výchova, ochranné léčení, zabezpečovací detence, jakož i na **veřejné zdravotní pojišťovny**.*

Jmenování Ochránce

Veřejného ochránce práv a jeho zástupce volí na šest let Poslanecká sněmovna z návrhů prezidenta a Senátu. Je neodvolatelný.

Výkonu funkce se ujímá složením tohoto slibu do rukou předsedy Poslanecké sněmovny: „Slibuji na svou čest a svědomí, že svou funkci budu vykonávat nezávisle a nestranně, v souladu s Ústavou a ostatními zákony a že budu chránit neporušitelnost práv.“

Samospráva a státní správa

- ☐ Právo na samosprávu v Ústavě
- ☐ Druhy samosprávy
- ☐ Územní samospráva
- ☐ Jak vznikly kraje?
- ☐ Základní právní předpisy

Majetek obcí a krajů

- 72/1991 Sb. o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí
- 157/2000 Sb. o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů

Rozpočty obcí a krajů

218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů

250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Druhy obcí z hlediska přenesené (tedy státní) působnosti

Obec s rozšířenou působností III (ORP tzv.
malý okres)

Obec s pověřeným obecním úřadem II

Obec I

č. 314/2002 Sb. o stanovení obcí s
pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí
s rozšířenou působností

- jednotlivé pravomoci stanoví zvláštní
zákony (např. zákon o matrikách)

Matriční úřad je stanoven zákonem o matrikách, § 2

(1) Působnost na úseku matrik a další činnosti stanovené tímto zákonem vykonávají

- a) matriční úřady, kterými jsou obecní úřady, v hlavním městě Praze úřady městských částí, v územně členěných statutárních městech úřady městských obvodů nebo úřady městských částí a pro území vojenských újezdů újezdní úřady, které určí a jejich správní obvody vymezí Ministerstvo vnitra (dále jen "ministerstvo") prováděcím právním předpisem,
- b) obecní úřady obcí s rozšířenou působností (dále jen "úřad s rozšířenou působností"),.....

Obce s rozšířenou působností (ORP, III)- Jihočeský kraj

Blatná, České Budějovice, **Český Krumlov**,
Dačice, Jindřichův Hradec, Kaplice, Milevsko,
Písek, Prachatice, Soběslav, Strakonice, Tábor,
Trhové Sviny, Třeboň, Týn nad Vltavou,
Vimperk, Vodňany.

Obce s pověřeným obecním úřadem

II - Jihočeský kraj

Bechyně, Blatná, České Budějovice, České Velenice, **Český Krumlov**, Dačice, Hluboká nad Vltavou, **Horní Planá**, Jindřichův Hradec, **Kaplice**, Lišov, Milevsko, Mirotice, Mirovice, Mladá Vožice, Netolice, Nová Bystřice, Nové Hrady, Písek, Prachatice, Protivín, Sezimovo Ústí, Slavonice, Soběslav, Strakonice, Suchdol nad Lužnicí, Tábor, Trhové Sviny, Třeboň, Týn nad Vltavou, Veselí nad Lužnicí, Vimperk, Vodňany, Volary, Volyně, Vyšší Brod, Zliv.

Základy nabývání státního občanství 2022 – nepřednášet, bude přednášeno u práv

- Originární (narozením popř. nalezením)
- Odvozené – udělením jiným státem, než je stát, ve kterém vzniká občanství originárně

Originární nabývání dle různých zásad

Narození (filiace) podle ius sanguinis
(právo krve)

Narození (filiace) podle ius soli (právo
země)

Osvojení cizího státního příslušníka

Nalezení dítěte neznámého původu

Odvozené nabývání – udělení (tj.naturalizace)

- Smlouvy o zamezení dvojího občanství
- Podmínky naturalizace v ČR

Trvalý pobyt po určitou dobu, bezúhonnost, vztah ke státu, jazyk, přísaha věrnosti.

Nikdo nemůže být proti své vůli zbaven státního občanství (je možno se občanství za stanovených podmínek vzdát prohlášením či získáním jiného).

Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky

Zvláštnost – nabytí českého státního občanství
prohlášením (§ 31)

Jedná se o osoby, které pozbyly české nebo
československé státní občanství přede dnem
nabytí účinnosti tohoto zákona

Udělení státního občanství ČR – podmínky podle § 14 (některé je možno prominout dle § 15)

(1) Státní občanství České republiky lze udělit, pokud má žadatel na území České republiky povolen trvalý pobyt¹⁾ ke dni podání žádosti nepřetržitě a) po dobu alespoň 5 let,

b) po dobu alespoň 3 let, jde-li o žadatele, který je občanem státu Evropské unie, nebo

c) po dobu, která společně s bezprostředně předcházejícím oprávněným pobytem na území České republiky dosahuje alespoň 10 let.

Do doby pobytu požadované v písmenech a) a b) se započítává doba jakéhokoli oprávněného pobytu na území České republiky před dosažením 18 let věku.

(2) Státní občanství České republiky lze udělit, pokud žadatel prokáže, že se na území České republiky skutečně zdržuje alespoň v rozsahu jedné poloviny doby pobytu, jak je stanovena v odstavci 1 písm. a) až c). Do této doby se započítávají i období nepřítomnosti cizince na území České republiky, pokud jednotlivá období nepřítomnosti nepřesáhla 2 po sobě jdoucí měsíce, nebo ze závažného důvodu 6 po sobě jdoucích měsíců; závažným důvodem je zejména těhotenství a narození dítěte, vážné onemocnění, studium, odborné školení nebo pracovní cesta.

(3) Státní občanství České republiky lze udělit žadateli staršímu 15 let, který

a) nebyl pravomocně odsouzen pro nedbalostní trestný čin k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, nebo pro úmyslný trestný čin,

b) pokud se v České republice zdržuje po dobu kratší 10 let, ve státě, jehož je státním občanem, nejde-li o žadatele, kterému byla na území České republiky udělena mezinárodní ochrana formou azylu nebo doplňkové ochrany⁴⁾, nebo ve státech, ve kterých v posledních 10 letech přede dnem podání žádosti pobýval nepřetržitě více než 6 měsíců po dosažení věku 15 let, nebyl pravomocně odsouzen pro nedbalostní trestný čin k nepodmíněnému trestu odnětí svobody nebo pro úmyslný trestný čin.

Podmínka podle písmen a) a b) je splněna, pokud se na žadatele hledí, jako by nebyl odsouzen, nebo pokud byl v cizím státě odsouzen za čin, který není trestný podle práva České republiky.

(4) Státní občanství České republiky lze udělit žadateli, který prokáže znalost českého jazyka. Tuto podmínku nemusí splnit žadatel, který doloží, že v minulosti absolvoval alespoň po dobu 3 školních let základní, střední, nebo vysokou školu, na kterých byl vyučovacím jazykem český jazyk, žadatel, který je ke dni podání žádosti mladší 15 nebo starší 65 let, nebo žadatel s tělesným nebo mentálním postižením, které mu znemožňuje osvojit si znalost českého jazyka.

(5) Státní občanství České republiky lze udělit žadateli, který prokáže základní znalost ústavního systému České republiky a základní orientaci v kulturně-společenských, zeměpisných a historických realitách České republiky. Tuto podmínku nemusí splnit žadatel, který doloží, že v minulosti absolvoval alespoň po dobu 3 školních let základní, střední, nebo vysokou školu, na kterých byl vyučovacím jazykem český jazyk, žadatel, který je ke dni podání žádosti mladší 15 nebo starší 65 let, nebo žadatel s tělesným nebo mentálním postižením, které mu znemožňuje osvojit si znalost ústavního systému České republiky a základní orientaci v kulturně-společenských, zeměpisných a historických realitách České republiky.

(6) Státní občanství České republiky lze udělit žadateli, který v posledních 3 letech předcházejících dni podání žádosti neporušil závažným způsobem povinnosti vyplývající z jiných právních předpisů upravujících vstup a pobyt cizinců na území České republiky¹⁾, veřejné zdravotní pojištění, sociální zabezpečení, důchodové pojištění, zaměstnanost, daně, cla, odvody a poplatky, vyživovací povinnost vůči dítěti, které má trvalý pobyt na území České republiky, nebo veřejnoprávní povinnosti k obci, ve které je žadatel přihlášen k pobytu, jde-li o povinnosti uložené obcí v samostatné působnosti.

(7) Státní občanství České republiky lze udělit žadateli, který prokáže výši a zdroje svých příjmů, popřípadě splnění oznamovací povinnosti při přeshraničním převozu⁵⁾ nebo bezhotovostní převod finančních prostředků z ciziny a že ze svých příjmů v deklarované výši odvádí daň, pokud podle jiného právního předpisu⁶⁾ tuto povinnost neplní jiná osoba. Skutečnosti dle předchozí věty je žadatel povinen prokázat za období posledních 3 let předcházejících dni podání žádosti. Tuto podmínku nemusí splnit žadatel, který je ke dni podání žádosti mladší 18 let.

(8) Státní občanství České republiky lze udělit žadateli, který prokáže, že jeho pobyt na území České republiky v posledních 3 letech předcházejících dni podání žádosti výrazně a bez vážných důvodů nezatěžoval systém státní sociální podpory nebo systém pomoci v hmotné nouzi. Výrazným zatížením systému státní sociální podpory nebo systému pomoci v hmotné nouzi se rozumí, že žadatel je převážně závislý na dávkách poskytovaných ze systému státní sociální podpory nebo systému pomoci v hmotné nouzi, pokud se nejedná o osobu, která je vyloučena z výkonu výdělečné činnosti z důvodu svého zdravotního stavu, připravuje se na budoucí povolání⁷⁾, nebo čerpá mateřskou či rodičovskou dovolenou, nebo soustavně pečuje o jinou osobu, která je na takovou péči odkázána.

§ 16 udělení státního občanství z důvodu významného přínosu pro ČR

(1) Ministerstvo může udělit státní občanství České republiky žadateli, který má na území České republiky povolen trvalý pobyt¹⁾ a udělení státního občanství České republiky by bylo významným přínosem pro Českou republiku z hlediska vědeckého, vzdělávacího, kulturního, sportovního, slouží k plnění mezinárodních závazků České republiky nebo účelům humanitárním, nebo je v jiném státním zájmu. Žadatel nemusí splňovat podmínky stanovené v § 14, s výjimkou podmínky stanovené v § 14 odst. 3.

(2) Žadatel předloží doklad, který mu byl vystaven některým z ministerstev či jiným ústředním správním úřadem⁹⁾, Kanceláří prezidenta republiky, veřejnou nebo státní vysokou školou, nebo veřejnou výzkumnou institucí¹⁰⁾, a který osvědčuje důvod pro udělení státního občanství České republiky podle odstavce 1; žadatel nepředkládá doklad uvedený v § 19 písm. g) ani doklady podle § 20.

Řízení o udělení státního občanství

§ 26 Soudní přezkum rozhodnutí

Rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení státního občanství České republiky podle § 22 odst. 3 je vyloučeno z přezkoumání soudem.

Jinak soudnímu přezkumu podléhá!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

§ 22 odst. 3

(3) K žádosti o udělení státního občanství České republiky, kterou podal žadatel starší 15 let, si ministerstvo vyžádá stanoviska Policie České republiky a zpravodajských služeb České republiky; tato stanoviska se nestávají součástí spisu, pokud obsahují utajované informace. V případě, že v řízení vyjde na základě stanoviska Policie České republiky nebo zpravodajské služby, které obsahuje utajované informace, najevo, že žadatel ohrožuje bezpečnost státu, jeho svrchovanost a územní celistvost, demokratické základy, životy, zdraví, nebo majetkové hodnoty, v odůvodnění rozhodnutí se pouze uvede, že k zamítnutí žádosti došlo z důvodu ohrožení bezpečnosti státu.